

П. П. Ротач, О. П. Ротач

Пархоменко Володимир Олександрович

ПАРХОМЕНКО Володимир Олександрович (крипт.: В. П., Вл. П., П-ко Вл.; 09(21). 09. 1880, с. Сміле Роменського пов. Полтавської губ., нині Роменського р-ну Сумської обл. — 1942, Ленінград, нині Санкт-Петербург) — історик, краєзнавець. Закінчив Полтавську духовну семінарію (1901) та Санкт-Петербурзьку духовну академію (1905), здобув ступінь магістра богослов'я (1912). Від 1905 викладав історію Церкви у Полтавській духовній семінарії. Взяв участь у створенні Полтавського церковного історико-археологічного комітету (1906), став його першим діловодом (до 1909). Дійсний член Полтавської вченої архівної комісії (1906), член Санкт-Петербурзького археологічного інституту. Від 1912 працював у Тифліському вчительському інституті (нині Тбілісі), згодом очолював Сухумську учительську семінарію (нині Грузія). У вересні 1917 — грудні 1918 — директор української гімназії у м. Канів Київської губ. (нині Черкаського р-ну Черкаської обл.), приват-доцент кафедри російської історії Київського університету; від 1919 — приват-доцент Таврійського університету, діловод Кримського міністерства народної освіти (обидва — Сімферополь), викладач Кубанських політехнічного інституту та університету (обидва — м. Краснодар, РФ). Організував та очолював Північнокавказьку етнологічно-археологічну комісію. Від 1921 — у структурах ВУАН у Києві: співробітник з окремих наукових доручень, член Археологічного комітету, Комісії з вивчення Софії Київської; водночас — професор Київського ІНО. Наприкінці 1924 через матеріальні труднощі повернувся до Полтави, викладав у Полтавському ІНО. Від 1925 — професор Дніпропетровського ІНО (нині Дніпро) та завідувач етнографічного відділу Дніпропетровського крайового історико-археологічного музею.

Очолював Дніпропетровське наукове товариство при ВУАН, співпрацював із *Д. Яворницьким*, брав участь у Дніпропетровській археологічній експедиції. 30 вересня 1929 заарештований у справі Спілки визволення України, 28 січня 1930 засуджений до 10-ти р. таборів. Покарання відбував на Соловках (РФ). За клопотанням сестри 1933 достроково звільнений як інвалід. Наприкінці 1930-х рр. переїхав до Ленінграда, працював у місцевій філії АН СРСР. Автор багатьох історичних і краєзнавчих праць, що охоплюють широке коло питань, зокрема історії Церкви, ранніх слов'ян, Гетьманщини, освіти в Україні. Вміщував публікації у часописах «Киевская старина», «Труды Полтавской ученой архивной комиссии», «Полтавские епархиальные ведомости» та ін. Рукопис монографії «Русь і Степ», вилучений під час арешту, втрачено. Помер під час блокади. Реабілітований 1989.

Основні праці

Очерк истории Переяславско-Бориспольской епархии (1733—1785 гг.) в связи с общим ходом малороссийской жизни того времени: Опыт церковно-исторического исследования. П., 1908; 1910; Патриарх Константинопольский Серафим II, умерший и погребенный в Лубенском Спасо-Преображенском монастыре. П., 1908; Древнерусская княгиня Святая равноапостольная Ольга (вопрос о крещении ее). К., 1911; Начало христианства Руси: Очерк из истории Руси IX—X вв. П., 1913; Христианство в Киевской Руси при Ярополке, брате Владимира Святого. Х., 1913; Земский собор, избравший на царство Михаила Феодоровича Романова: (К трехсотлетию юбилею 1613—1913 гг.). Тифлис, 1913; Киевский князь Владимир Святой и его значение в русской истории: (К 900-летию его кончины). Тифлис, 1915; Початок історично-державного життя на Україні. К., 1925; Путь из хазар в угры // Мат. по истории Грузии и Кавказа. Тбилиси, 1937; Следы половецкого эпоса в летописях // Пробл. источниковедения. Сб. 3. Москва; Ленинград, 1940.

Рекомендована література

1. Полонська-Василенко Н. Історична наука в Україні за советської доби та доля історика // Зап. НТШ. 1962. Т. 173;
2. Ричка В. М. За сфабрикованим звинуваченням (В. О. Пархоменко) // Репресоване краєзнавство. К.; Хм., 1991;
3. Портнов А. Бібліографія наукової спадщини Володимира Пархоменка // Зап. НТШ. 2000. Т. 240;
4. Його ж. Володимир Пархоменко — дослідник ранньої історії Русі. Л., 2003;
5. Ричка В. Пархоменко Володимир Олександрович // Реабілітовані історією. Полтав. обл. К.; П., 2007. Кн. 5.

Бібліографічний опис:

Пархоменко Володимир Олександрович / П. П. Ротач, О. П. Ротач // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2023. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-880600>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).